

na (S 307). *Llauner* (ofici militar, 1413, *DAG.*); avui és el nom més estès del lampista, treballador en llauna i fontaner domèstic en tot el Princ. (fora de Bna., però en el Maresme, Pallars etc.). *Llander* diuen a Morella (*B DLC XII, 287*); *llauneria*; *llanderia*. *Llanderol* val. ⁵ 'moneda d'un diner': «se computaven per un diner els antics crevetins (de *creu*), altres ab un cunyo petit, que 'n dien *llanderols*, per ésser fets de llauna prima de coure», maestr. (*GaGirona, Voc., s. v. diner*). *Llaneta*, V. supra.

¹ Crec que també deu ser manllevat d'un diminutiu català el sard *launeddas* «zampogne», que PEGuarnerio (*RIL LI, 1918, 209-26*), i MLWagner (*Litbl. XI, 324-7*), s'escarrassen a voler relligar amb altres mots sards de significat allunyadíssim i de forma ben diferent: car hi ha simbomes i cornamuses en què peces de metall fan paper essencial, cf. «*llaunetas de pectoral*: squamae, *llaunetas de ferro*: laminae», *DTO. 1670*. — ² Hi afegia M-Lübke amb el sign. de 'llauna' —it. *lamina*— o de planxeta de metall, land. ant. i gall. *lámia*, sic. *lanna*, gr. mj. *lamna*. És infundada la prova que cregué poder donar M-Lübke de l'etimologia catalana en el Pseudo-Apuleu (It., S. VI): és *lanna* el que s'hi llegeix i no pas *launa* (que ell llegí després malament en una nota seva) i sembla ser un mot sense cap relació amb això ('receptacle que conté les llavors de la *herba pedeleonis*'). — ³ No hi confonguem un xilè popular *láuna* «laguna» (Ernesto Montenegro, *Mi tío Ventura, Cuentos Pop.*, 247) que és resultat de *laúna* < *laguna*, segons fonètica normal allà. — ⁴ Pedersen, *Vgl. Kelt. Gr. I, 97*; Stokes-Bezz., 238; Walde-Pok. II, 381; Mac Bain, s. v. *lann*. — ⁵ «Cèrcol de ferro que sosté les corbes o peces exteriors d'una roda de carro», Fontserè, *CiFiNat.*, lèxic. — ⁶ És sabut que la *llanta* dels carruatges és, tant en català com en castellà, una forma manllevada del fr. *jante* (< cèlt. CÀMBITA, GA-), passant per *yanta*, i segurament sota la influència de *llanda* = *llauna*. *Llanta* no es devia usar encara en català en el S. XVI, car OPou no dóna altra cosa que «cinta de la roda» (*TbPu.*). Aquest francesisme, estrany a la major part dels dialectes italians, es troba tanmateix com a *janda* en el Nord d'Apúlia (*AIS 1230*; *ASNSL CLXXI, 136*). I és notable que per a la de l'arcaic carro gal·lec, més que *llanta* (d'alguna localitat) apareixen formes procedents de LAMINA, que semblen un calc del gal·licisme fr.-cat.-cast.: *lámia* a Sabiñas, *lámea* a Carral, *lamin* a Elviña, *llama* a Cotovade, J. Lorenzo-Fdz., *VKR XI, lám. p. 288*.

Llaunat, *llauner*, V. *llauna* *Llaura*, *llaurable*, *llaurada*, *llaurador*, -*adora*, *llaurança*, *llauraó*, *llaurar*, *llaurer*, V. *llavor* *Llauer*, V. *llor* *Llauricio*, *llauró*, V. *llavor* *Llaus*, V. *llossar* *Llausar*, +*llausenger*, V. *lloar* *Llauset*, *llausetina*, V. *alosa* *Llausinjar*, V. *lloar* *Llausar* 'esmolar' i 'llampegar', *llausset*, V. *llossar* *Llaüt*, *llaüter*, V. *llagut* *Llaintinent*, V. *lloc-tinent* (LLOC)

LLAUTÓ, 'aliatge de coure i zinc', abans *lató*, de l'ar. *látun* id., que sembla ser mot provinent de l'Àsia central, on, en les llengües turco-tàrtares, *altun* i variants designen l'or i, en algunes bandes, el coure; en català *lató* feia l'efecte d'un derivat de (L)LATA, i com que hi havia més analogia entre les coses designades per *llauna* i *llató*, que amb les designades per *llata*, la forma *llató* es tornà *llautó*, per atansar-lo més a la del nom d'aquella. □ 1.ª doc.: *laton*, 1084; *lauto(n)*, 1095.

«Uno urceo de *laton* et mortario uno» en un doc. barceloní de 1084 (*Liber Antiq. Barc. II, 40, f° 14*: *Mas, Docs. del Bisbat de Barc.*, 1042). I també apareix, quasi al mateix temps, la forma amb diftong: «candelabra octo ferri et unum *lautoni* --- *bazí* de *lautone*» a Mur, c. 1095 (*BABL VI, 120, 121*), «due conque de *lautone*», ross. 1243 (*InvLC, s. v. conca*); «quintal de *lautó* o de metayl --- 4 drs.», a la Lleuda de Cotlliure de 1249 (*RLR IV, 251*). Però en l'aplec de dades documentals rosselloses de l'*InvLC, s. v.*, la forma *lató(n)* (*leto(n)*) apareix força més sovint que l'altra, de la qual només en dóna una de 1385, i altres senyals de 1419, 1568 i 1673, contra més de 40 de l'altra en docs. del S. XIV, tots: «quintal de *leton* e de metal», a. 1300. Afegim-hi: «ni meta ni paus *lautó* a 'lcuna péra de veyre en aneyl d'aur», a. 1296 (*RLR V, 94*); «centum doblats de vidra encastati in *lautó*», 1313 (Finke, *Acta Ar. III, 241*), *lautó* en un inv. del temps de Jaume II (1291-1327), *AIEC, 1911, 558*.

³⁰ De la forma moderna amb diftong: *lautó* ross. 1384 (*InvLC, s. v. citra*); «un strelau --- lo qual és de *lautó*» en un inv. del Rei Martí (c. 1410, *Ant. de Bofarull, Ant. Marina Cat.*, 123); «un perfumador de *lautó* morisch», c. 1414 (Caret, *Barbr., s. v. pebeter*); «calastó --- de *lautó* ---», 1424 (CaCandi, *MiscHiCat. II, 72*); «un scalfador e un salpasser, tot de *lautó*», ross. 1452 (*InvLC salpasser*); «per tota obra de coure feta, com són poals, olles, cànters --- en açò no són compres coses fetes de *lautó* o de aram», doc. de les Drassanes, de 1481 (Moliné, ed. del *Consolat*, p. 233). De la forma sense diftong: «no gaus tener pesal, sinó de coyre, o de ferre o de *lató*» en el reglament sobre pesos i mesures de Perpinyà de 1323 (*RLR xxxii, 421*); «dos reliquiariis de *latono* dauratz» a. 1348, ⁴⁵ «citre *letonis* de Venèssia» 1363, «citra de *lató* de Tholosa» 1363, «reliquiariis de *latone*» a. 1379, «citra de *lató*» 1386 (*InvLC, s. v. reliquiari i citra*); i porten «platonat de *lató*» cinc docs. ross. dels anys 1363 i 1390 (*InvLC, s. v. platonar*), «duas pilas de march ⁵⁰ *letonis*» i «duas pilas de canalabres de *lató*» un de 1363, i un d'un poc posterior (*InvLC, s. v. pila*).

En textos literaris medievals el que trobo en general és la forma amb diftong: «ab ambud de coure o de *lautó* deven los teners mesurar l'oli», *CostTort.* (ed. Ol., p. 398); «un hom atrobà dos diners: la un era de *lautó* e l'altre era de argent ---», (*Merav. IV, 68*); dues vegades en Eiximenis, *Dones*, cap. 182 (f° 130r2, *leutó* en l'incunable, 128v2); «despèn dos milia florins en vexella de *lautó*, e cuyde's que sie d'or», StVicentF ⁶⁰ (*Quar.*, 191.77), «Ell sera de coure, / aram, *lautó*, /